Sygn. akt I ACa 652/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Eugeniusz Skotarczak
Sędziowie:	SSA Iwona Wiszniewska SSO del. Wojciech Machnicki (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Beata Wacławik

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2013 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa W. F.

przeciwko R. F.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z dnia 19 czerwca 2013 r., sygn. akt I C 1496/12

I. oddala apelację,

II. zasądza od pozwanej R. F. na rzecz powoda W. F. kwotę 2.700 (dwóch tysięcy siedmiuset) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSO del. W. Machnicki SSA E. Skotarczak SSA I. Wiszniewska

Sygn. akt I ACa 652/13

UZASADNIENIE

Powód W. F. domaga się od pozwanej R. F. zapłaty kwoty 41.880,39 EUR z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu.

Powód wskazał, że wyrokiem z dnia 11 maja 2011 Sąd Okręgowy w G. rozwiązał związek małżeński R. F. i W. F.. Rozdzielność majątków powstała między stronami na mocy wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 22 lutego 2011 z dniem 2 listopada 2010 r.

Zmierzając do dokonania podziału majątku wspólnego w dniu 6 października 2011 w kancelarii notarialnej przed notariuszem J. G. strony zawarły dwie umowy w formie aktu notarialnego, w których podzieliły między siebie zgromadzony majątek.

W umowie zarejestrowanej w rep.(...) dokonany został podział własności nieruchomości zabudowanej położonej w P. w gminie W. o powierzchni 17,047ha wraz z całą infrastrukturą oraz ruchomościami, w tym norkami hodowlanymi w ilości 151.200 sztuk. W paragrafie 2 umowy zostało ustalone, że ferma norek oraz norki hodowlane w ilości 151.200 sztuk staną się własnością R. F., która zobowiązała się do zapłaty na rzecz W. F. kwoty 2.150.000 EUR w dwóch ratach :

- pierwsza w kwocie 1.000.000 EUR w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy,

- zaś druga w wysokości 1.150.000 EUR w terminie do dnia 16 grudnia 2011 r., a przypadku odmowy udzielenia zaliczki przez dom aukcyjny, do momentu uzyskania tej zaliczki, jednak nie później niż do 31 marca 2012 r.

Przesunięcie terminu płatności na dzień 31 marca 2012 było zatem możliwe tylko w przypadku zwrócenia się przez pozwaną o zaliczkę i odmowy przyznania tej zaliczki przez dom aukcyjny. Pozwana zwróciła się do domu aukcyjnego o zaliczki, które miała otrzymać w przypadku zawarcia umowy komisu towarowego obejmującego sprzedaż komisową 110.000 sztuk skór z norek. Jednocześnie pozwana przedmiotową umowę komisu towarowego zawarła w dniu 13 października 2011 r., a w dniach 13 października i 15 grudnia 2011 na rachunkach dłużniczki w banku (...) SA zaksięgowano odpowiednio kwoty 1.500.000 EUR i 250.000 EUR z tytułu zaliczek udzielonych pozwanej przez (...) Inc.

Skoro zatem pozwana zwróciła się do (...) ((...)) i przedmiotową zaliczkę otrzymała uznać należy, że nie ziścił się warunek uzasadniający przesunięcie terminu spłaty zobowiązania do dnia 31 marca 2012 r. W konsekwencji należy przyjąć, że pozwana powinna zapłacić pozwanemu kwotę 1.150.000 EUR najpóźniej w dniu 16 grudnia 2011. Tym samym od dnia 17 grudnia 2011 r. do dnia 27 marca 2012 r. tj. do dnia ostatecznej zapłaty pozwana opóźniała się ze spełnieniem świadczenia.

Jako podstawę roszczenia powód wskazał treść art. 359 par 1 k.c. i art. 482 par 1 k.p.c.

Po upływie terminu płatności tj. 16 grudnia 2011 r. powód wystąpił do Sądu Rejonowego w G. o nadanie klauzuli wykonalności powyższemu aktowi notarialnemu. Postanowieniem z dnia 18 stycznia 2012 r. Sąd nadał klauzulę wykonalności, a w dniu 24 stycznia 2012 r. powód wszczął egzekucję. Komornik wyegzekwował od pozwanej kwoty: 84.508,66 zł, 32.854,55 zł, 22,92 zł, 23.274,51 zł. Ponadto w dniu 29 marca 2012 pozwana wpłaciła bezpośrednio na konto powoda 1.116.715,01 EUR.

W rozpoznawanej sprawie powód domaga się od pozwanej zapłaty kwoty 41.880,39 EUR tytułem odsetek za okres od dnia 17 grudnia 2011 r. do dnia przeliczenia i zaksięgowania na koncie przelewu z dnia 29 marca 2012 r. Powód dochodzi zapłaty odsetek w walucie obcej w jakiej było wyrażone pierwotne zobowiązanie .

W dniu 13 sierpnia 2012 Sąd Okręgowy w G. wydal nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym zgodny z żądaniem pozwu (k- 74).

R. F. wniosła w terminie sprzeciw od tego nakazu zapłaty (k. 79 – 84) wnosząc o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu podniosła , że nie może się zgodzić ze stanowiskiem, że winna była zapłacić powodowi kwotę 1.150.000 EUR najpóźniej w dniu 16 grudnia 2011 r.

Podpisując przedmiotowy akt notarialny pozwana była bowiem przekonana, że dom aukcyjny udzieli jej zaliczki na poczet spłaty zobowiązania wynikającego z przedmiotowego aktu notarialnego, wobec powoda oraz dodatkowej zaliczki na chów zwierząt, co pozwoli jej wywiązać się z zapłaty wobec powoda w terminie do dnia 16 grudnia 2011 r.

Pozwana nie otrzymała zaliczki od domu aukcyjnego na poczet spłaty zobowiązań wobec powoda, a jedynie na chów i hodowlę zwierząt.

Zdaniem pozwanej ziścił się warunek uzasadniający przesunięcie terminu spłaty zobowiązania do dnia 31 marca 2012 r. albowiem pozwana nie otrzymała zaliczki na uregulowanie zobowiązań wobec powoda, a jedynie uzyskała zaliczki z wyłącznym przeznaczeniem na chów zwierząt.

Za brakiem możliwości przeznaczenia zaliczki na inne cele poza chowem i hodowlą zwierząt przemawiają zapisy umowy zawartej przez pozwaną z domem aukcyjnym (...)((...)) w dniu 7 października 2011 r., umowy komisu towarowego, z której wynika że pozwana i pozostali hodowcy norek zobowiązani byli do dostarczenia co najmniej 110.000 sztuk surowych skór z norek zimowej jakości.

Natomiast dom aukcyjny zobowiązał się do wpłacenia pozwanej i pozostałym hodowcom na poczet kwoty uzyskanej ze sprzedaży norek zaliczki. Jednocześnie wypłata zaliczek została uwarunkowana zawarciem przez pozwaną i pozostałych hodowców umów zastawu rejestrowego na zbiorze rzeczy i praw w celu zabezpieczenia płatności i wykonania zobowiązań pozwanej wynikającej w umowy komisu i w dniu 13 października 2011 r. pozwana taką umowę zawarła. Pozwana i pozostali hodowcy byli więc zobowiązani do wydatkowania zaliczki tylko i wyłącznie na utrzymanie zwierząt, zakup szczeniąt, a zaliczka była wypłacana przez dom aukcyjny a conto przyszłej dostawy skór.

Z pisma domu aukcyjnego z dnia 26 stycznia 2012 adresowanego do pozwanej wynika, że dom aukcyjny nie dopuszczał zaliczek na inne cele.

Wbrew twierdzeniom powoda nie mogło być tak, że uzyskane zaliczki od domu aukcyjnego pozwana winna był przeznaczyć na spłatę zobowiązań wynikających z umowy o podział majątku wspólnego, ponieważ jej przedsiębiorstwo upadłoby z uwagi na brak środków na bieżące utrzymanie i chów zwierząt.

Zdaniem pozwanej odmowa udzielenia zaliczek przez dom aukcyjny na spłatę zobowiązań wobec powoda warunkowała przedłużenie terminu spłaty zobowiązań wobec niego do dnia 31 marca 2012 r. i tak pozwana zapis ten interpretowała. Jako podstawę swego stanowiska pozwana wskazuje treść art. 65 k.c.

Skoro dom aukcyjny nie udzielił jej zaliczki na spłatę powoda to termin jego spłaty został przesunięty do dnia 31 marca 2012 r., a więc dokonując zapłaty ostatecznie w dniu 27 marca 2012 r. pozwana uiściła powodowi wszelkie jego należności. Przyjęcie innej interpretacji byłoby całkowicie nielogicznym i niezgodnym z zasadami współżycia społecznego, biorąc pod uwagę, że powód doskonale zdawał sobie sprawę z faktu, że gdyby pozwana przeznaczyła na inny cel otrzymaną zaliczkę niż bieżące utrzymanie zwierząt, to jej przedsiębiorstwo upadłoby. Chów norek do dnia uzyskania skór o określonej jakości wymaga ogromnych nakładów finansowych, które należy określać w milionach. Gdyby pozwana rozumiała treść zapisu umowy tak jak w tej chwili interpretuje ja powód, to nie zawarłaby jej.

Oczywistym jest, że pozwana nie zdawała sobie sprawy z tego, że dom aukcyjny udzieli jej zaliczki jedynie z przeznaczeniem na chów i hodowle zwierząt, a nie na spłatę zobowiązań wobec powoda.

Ponadto pozwana podniosła, że złożenie przedmiotowego pozwu o zapłatę kwoty 41.880,39 EUR tytułem skapitalizowanych odsetek od zapłaconej po dniu 16 grudnia 2011 kwoty 1.150.000 EUR stanowi w okolicznościach niniejszej sprawy nadużycie prawa podmiotowego przez powoda, które jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.) i jako takie nie zasługuje na ochronę.

Wyrokiem z 19 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim zasądził od pozwanej R. F. na rzecz powoda W. F. kwotę 41.880,39 EUR wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 lipca 2012 r.

Ponadto zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 12.541 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia:

Małżonkowie R. F. i W. F. prowadzili na wspólnej nieruchomości położonej w P. fermę norek. Bezpośrednio działalnością zajmowała się powód. Córka powoda z pierwszego małżeństwa – P. F. i córki pozwanej P. T. i S. T. posiadały również zarejestrowaną działalność gospodarczą o tym samym profilu. Gdy kończyły 18 lat dostawały od stron stado norek i dalej prowadziły produkcje na własny rachunek. Wszystkie cztery przedsiębiorstwa funkcjonowały obok siebie na tej samej nieruchomości, wzajemnie świadcząc dla siebie fakturowane usługi, dokonując za nie zapłaty pomiędzy kontami. Córki stron nie zajmowały się faktycznie do połowy 2011 fermą. Powód był ich pełnomocnikiem.

W dniu 11 maja 2011 r. w sprawie I C 1191/10 Sąd Okręgowy w G. rozwiązał związek małżeński R. F. i W. F.. Rozdzielność majątków powstała między stronami na mocy wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 22 lutego 2011 r. z dniem 2 listopada 2010 r.

Od 2010 roku fermą zajmowała się R. F., również jako pełnomocnik swych córek. Córka powoda P. F. zrzekła się swych norek na rzecz stron. Pozwana dokonała inwentaryzacji fermy, dzieląc norki na swoje i córek, według swego uznania. Zamierzała podjąć współpracę z jednym z funkcjonujących na rynku domów aukcyjnych, który odbiera skóry i może udzielać zaliczek na odchów zwierząt.

Od początku 2010 roku strony prowadziły negocjacje co do sposobu podziału majątku wspólnego. Korzystały z pomocy pośredników H. H. (1) i H. N. (1). Tak termin zapłaty jak i jej wysokość były przedmiotem negocjacji między stronami. Na początku powód domagał się kwoty 2.500.000 EUR za pozostawienie fermy żonie. Pod koniec rozmów w październiku 2011 r. powód domagał się zapłaty kwoty 2.300.000 EUR w terminie do końca 2011 r. Pozwana deklarowała zapłatę kwoty 2.150.000 EUR ale w terminie do dnia 31 marca 2012 r. Ostatecznie powód wyraził zgodę na kwotę 2.150.000 EUR, ale pod warunkiem że pierwsza rata 1.000.000 EUR zostanie zapłacona w terminie 14 dni od podpisani umowy a reszta do dnia 16 grudnia 2011 r.

W piśmie z dnia 6 października 2011 (...) ((...)) w odpowiedzi na prośbę pozwanej złożyła oświadczenie, że w przypadku ostatecznego nabycia przez nią pełnej i wyłącznej własności fermy norek wraz z norkami w liczbie co najmniej 151.200 i obiektami do hodowli na warunkach zaakceptowanych przez (...), (...) zobowiązuje się zawrzeć z pozwaną umowę komisu towarowego obejmującą komisowa sprzedaż 110.000 skór pozyskanych z norek na aukcji w Polsce na warunkach stosownych wobec innych hodowców norek w Polsce. Jednocześnie (...) oświadczyła, że w wykonaniu tej umowy zapłaci pozwanej zaliczkę w kwocie 1.500.000 EUR pod warunkiem wcześniejszego ustanowienia zastawu rejestrowego na norkach i ich skórach. (...) oświadczyła też w piśmie, że zgodnie z warunkami umowy komisu towarowego pozwana będzie uprawniona do żądania od (...) dodatkowej zaliczki po dostarczeniu skór do Zakładu (...) i uszlachetniania Skór z N. (...) w Ł. gmina G. w kwocie liczonej łącznie z już wypłacona nie większej niż 65 % wartości dostarczonych skór.

W dniu 6 października 2011 r. strony zawarły umowę o podział majątku (rep.(...)). W umowie strony oświadczyły, że w czasie trwania wspólności ustawowej nabyli fermę norek - nieruchomość zabudowaną położoną w P. w gminie W. o powierzchni 17,047ha wraz z infrastrukturą oraz ruchomościami, w tym norkami hodowlanymi w ilości 151.200 sztuk, o wartości majątku będącego przedmiotem umowy 35.000.000 złotych. W paragrafie 2 umowy zostało ustalone, że ferma norek oraz norki hodowlane w ilości 151.200 sztuk staną się własnością R. F., która zobowiązała się do zapłaty na rzecz W. F. kwoty 2.150.000 EUR w dwóch ratach :

- pierwsza w kwocie 1.000.000 EUR w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy,

- zaś druga w wysokości 1.150.000 EUR w terminie do dnia 16 grudnia 2011 r., a przypadku odmowy udzielenia zaliczki przez dom aukcyjny (...) z siedzibą w T. , Kanada - do momentu uzyskania wymienionej zaliczki, jednak nie później niż do 31 marca 2012 r.

Bezpośrednio przed podpisaniem umowy pozwana pokazała pismo (...) z dnia 6 października 2011 r. i chciała aby uzupełniono projekt o zapis, że w przypadku odmowy udzielenia zaliczki przez dom aukcyjny termin ulegnie przesunięciu do dnia 31 marca 2012 r.

W dniu 7 października 2011 r. (...) zawarła umowę komisu towarowego na 151.200 sztuk norek z R. F., która oświadczyła , że jest właścicielką 101.200 sztuk norek, P. T., która oświadczyła że jest właścicielką 25.000 sztuk norek i S. T., która oświadczyła że jest właścicielką 25.000 sztuk norek. Zapisano, że P. T. i S. T. dzierżawią od R. F. stado podstawowe w liczbie 5.000 sztuk norek oraz wiaty do ich hodowli. Hodowcy zobowiązali się dostarczyć solidarnie co najmniej 110.000 sztuk surowych skór nie później niż do dnia 20 stycznia 2012 r. (...) zapłaci za jedną skórę zaliczkowo 13,70 EUR co daje łącznie 1.507.000 EUR do dnia 14 października 2011 pod warunkiem zawarcia umowy zastawu rejestrowego jako tzw. pierwszą zaliczkę. Zapisano, że z chwilą dostarczenia skór hodowcy mogą otrzymać na życzenie tzw. dodatkową zaliczkę, jeżeli (...) wyrazi na to zgodę. Poza pierwszą i dodatkową zaliczką hodowcy mogą otrzymać tzw. drugą zaliczkę wszystkie trzy zaliczki razem nie mogą przekroczyć 50 % wartości skór. Umowę podpisała R. F. w imieniu własnym i jako pełnomocnik córek.

W dniu 13 października 2011 R. F. zawarła z (...) umowę o ustanowienie zastawu rejestrowego na stadzie norek: 101.200 sztuk, w tym. 30.000 sztuk samic, 71.200 sztuk młodych norek. (...) zapłaciła w oparciu o umowę komisu towarowego z dnia 7 października 2011 r. następujące zaliczki: 1.500.000 EUR, 250.000 EUR, 35.342,33 EUR, 105.695 EUR, 215.000 EUR, 250.000 EUR, 250.000 EUR.

Po dniu 6 października 2011 r. strony umowy komisu towarowego dostarczyły 125.163 sztuki skór w tym do dnia 16 grudnia 2011 r. 102.704 sztuki, z tego R. F. dostarczyła 57.849 sztuk skór, z czego do dnia 16 grudnia 2011 r. 38.392 sztuki , S. T. 37.263 sztuki, z czego do16 grudnia 2011 r. 36.802 sztuki, P. T. 30.051 sztuk, z czego do16 grudnia 2011 r. 27.510 sztuk. O kolejne zaliczki jak w piśmie (...) z dnia 6 października 2011 lub umowie komisu towarowego po dostarczeniu skór powódka na piśmie nie występowała do (...).

W oparciu o umowę komisu z dnia 7 października 2011 z tytułu sprzedanych na aukcjach skór R. F. otrzymała 14 marca 2012 r. 1.547.831,98 EUR, 25 czerwca 2012r. 1.367.880,67 EUR, 5 października 2012 r. 83.244,03 EUR. P. T. otrzymała 14 marca 2012 r. 1.311.005,95 EUR, 25 czerwca 2012 r. 313.483,56 EUR. S. T. otrzymała 14 marca 2012 r. 1.683.327,50 EUR, 25 czerwca 2012 r. 569.265 EUR.

Pozwana zapłaciła powodowi w dniu 18 października kwotę 1.000.000 EUR . Nie zapłaciła do dnia 16 grudnia 2011 drugiej raty czyli 1.150.000 EUR .

Pozwany uzyskał klauzulę wykonalności i wszczął egzekucję ww. kwoty.

W toku postępowania egzekucyjnego komornik przekazał wierzycielowi następujące kwoty :

- w dniu 31 stycznia 2012 kwotę 84.508,66 złotych stanowiącą równowartość 20.014,84 EUR (według kursu na 27 stycznia 2012),
- w dniu 1 lutego 2012 kwotę 32.854,55 złotych stanowiącą równowartość 7.714,33 EUR (według kursu na 30 stycznia 2012),
- w dniu 2 lutego 2012 kwotę 22,92 złote stanowiącą równowartość 5,42 EUR (według kursu na 31 stycznia 2012),
- w dniu 3 lutego 2012 kwotę 23.274,51 złotych stanowiącą równowartość 5.550,40 EUR (według kursu z dnia 1 lutego 2012).

W dniu 29 marca 2012 r. pozwana wpłaciła bezpośrednio na konto powoda przelewem kwotę 1.116.715,01 EUR.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał żądanie pozwu za uzasadnione.

Sąd Okręgowy jako na podstawę prawną żądania powołał art. 481 § 1 k.c. i wskazał, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 12 czerwca 1981 (V PZP 3/81) rozstrzygnął, że odsetki za opóźnienie płatności sumy pieniężnej wyrażonej w walucie obcej przysługują wierzycielowi w tej samej walucie, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Odsetki należą się więc w takiej walucie jak świadczenie główne i takiej samej stopie procentowej, jaką ustalają przepisy rozporządzenia

wydanego w oparciu o delegację ustawowa w art. 359 § 3 k.c. Odsetki te aktualnie od 15 grudnia 2008 r. wynoszą 13 %, od sumy pieniężnej wyrażonej tak w pieniądzu polskim jak i walucie obcej. Nie było kwestionowane przez żadną ze stron że przedmiotem zobowiązania pozwanej była suma pieniężna wyrażona w walucie obcej.

Sąd Okręgowy przyznał rację pozwanej, że w umowach należy badać jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, a nie tylko opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego sąd doszedł do przekonania, że literalne brzmienie umowy w formie aktu notarialnego załączonej do pozwu oddaje ustalenia stron towarzyszące jej podpisaniu.

Obie strony zgodnie zeznały, że negocjacje ugodowe prowadziły przez pośredników. W ostatniej chwili była jednak doprecyzowana treść spornego punktu, kiedy to pozwana otrzymała już pismo z (...) z datą 6 października 2010 r.

W ocenie Sądu, zgodnie z ustaleniami stron, tak jak zapisano w umowie pozwana miała zapłacić powodowi druga ratę do dnia 16 grudnia 2011 r. Przesunięcie terminu mogło nastąpić tylko wtedy, gdyby nie dostała zaliczki z (...). W umowie nie zapisano o jaką zaliczkę miało chodzić, ale skoro jako gwarancje spłaty pozwana okazywała pismo (...) z dnia 6 października 2010 r. należy zakładać, że stronom chodziło właśnie o zaliczkę o jakiej mowa w tym piśmie.

Jak wynika z dokumentów złożonych przez obie strony oraz pisma (...) pozwana otrzymała zaliczkę jakiej udzielenie (...) deklaruje w tym piśmie.

W ocenie Sądu Okręgowego nie było potrzeby uzupełniać zapisów umowy o dodatkowe porozumienia, które wykraczają poza to, co zostało zapisane w akcie notarialnym, a czego domaga się pozwana, gdyż analizowane zapisy pozwalają na ustalenie treści zobowiązań stron. Twierdzenie pozwanej, że strony podpisując umowę umawiały się, że pozwana wystąpi o zaliczkę na poczet podziału majątku, czy spłaty męża jest w ocenie sądu nieuzasadnione okolicznościami sprawy.

Nie można też zdaniem Sądu Okręgowego uzupełniać umowy o postulowany przez pozwaną dodatkowy warunek spłaty do dnia 16 grudnia 2011 r., a mianowicie że spłata nastąpi w tym terminie jeżeli pozwanej pozostaną na nią środki po uregulowaniu bieżących zobowiązań związanych z utrzymaniem fermy. Powód stanowczo zaprzeczał aby mógł godzić się na taki warunek, gdyż równie dobrze można było podać od razu dalszy termin spłaty.

Negocjacje trwały długo, pozwana robiła kalkulacje i nawet jeżeli okazały się one błędne to brak podstaw aby konsekwencjami błędu pozwanej obciążać powoda.

Z umowy nie wynika, że spłata ma nastąpić z zaliczki od (...), a pozwany nie postawił takiego warunku, stąd obojętnym z punktu widzenia przedmiotowego sporu jest to skąd pozwana miała uzyskać środki na spłatę byłego męża. W szczególności nie można przyjąć interpretacji pozwanej, że zaliczka miała być wystarczająca na pierwszą i druga ratę i jeszcze na koszty hodowli.

Nie znalazło potwierdzenia twierdzenie pozwanej ze sprzeciwu, że nie mogła zużyć pieniędzy z zaliczek od domu aukcyjnego na inny cel jak chów i hodowlę zwierząt, w szczególności na spłatę pozwanego. Jak zeznała świadek E. K. przedstawiciel firmy (...) jej dom aukcyjny nie kontroluje na co faktycznie środki z zaliczek są wykorzystywane, interesuje go produkt jaki ma otrzymać, nie wnika też kto faktycznie wyprodukował dostarczany produkt (w umowie pozwana i córki zobowiązują się do solidarnego dostarczenia zamówienia). Sąd nie znalazł podstaw dla których miałby odmówić wiarygodności zeznaniom tego świadka.

Jak zeznali obaj negocjatorzy pozwana bezpośrednio przed podpisaniem aktu notarialnego pokazała pismo (...), która to deklaracja skłoniła powoda do dania wiary obietnicom pozwanej, że spłaci go w pożądanym terminie.

Jak zresztą zeznała pozwana przed sądem, podpisując akt notarialny miała świadomość, że dom aukcyjny może udzielić zaliczki tylko na odchów i hodowlę, na poczet cen skór. Nie było więc tak jak wynika z uzasadnienia sprzeciwu, że liczyła na zaliczkę „ na spłatę byłego męża ”.

Jak zeznał świadek H. H. (1) pozwana przed podpisaniem aktu notarialnego robiła sobie kalkulacje, w których uwzględniała koszty hodowli norek. Sam świadek przekonywał pozwaną, że jak otrzyma zaliczkę to da radę spłacić powoda w grudniu a mowa była o zaliczce równej racie drugiej spłaty.

Jak wynika z zeznań tego świadka, przy podpisywaniu aktu notarialnego była mowa o zaliczce „na spłatę majątku", ale jak zeznała sama pozwana, ona sama miała na myśli zaliczkę na odchów zwierząt gdyż wiedziała, że dom aukcyjny nie udziela zaliczek na inne cele aniżeli związane z hodowlą, a więc nie odpowiada prawdzie ten fragment zeznań świadka H. H. (1), że pozwana liczyła, że otrzyma zaliczkę na odchów zwierząt i drugą na spłatę majątku. Twierdzenie świadka, że w dacie podziału nie było wiadomym skąd weźmie pieniądze pozostaje w sprzeczności co do zeznań świadka, że pozwana robiła kalkulacje, że przekonywał ją, że da radę, że w akcie notarialnym zapisano że termin drugiej spłaty jest uzależniony od otrzymania zaliczki z domu aukcyjnego. H. H. (2) był w październiku 2011 r. wspólnikiem pozwanej, a więc jego zeznania jako odosobnione nie mogą stanowić podstawy dla oparcia tylko na nich rozstrzygnięcia sądu.

Zeznania H. N. (2) jako mniej kategoryczne bardziej oddają zdaniem sądu przebieg ustaleń co do ostatecznej treści umowy stron. Świadek ten zeznał, że istotnie nie było mowy jakiej wysokości zaliczkę pozwana ma otrzymać, a istotne było że ma spłacić powoda w ustalonym terminie, a druga rata była uzależniona od współpracy z domem aukcyjnym i sprzedażą skór. Nie było też mowy o tym że część populacji na farmie jest własnością córek. Treść zeznań tego świadka koresponduje z treścią zapisów aktu notarialnego i dlatego zasługują na danie im wiary.

Bezspornym było , że od początku 2011 r. między stronami toczyły się rozmowy co do podziału majątku wspólnego. Powód był zainteresowany spłatą do grudnia 2011 r. a pozwana do marca 2012 r. Ostatecznie strony zawarły umowę o treści jak w akcie notarialnym. Z ostrożności pozwanej, gdyby pozwana nie dostała zaliczki, strony zredagowały na wniosek pozwanej sporny akapit w formie w jakiej go zapisano. Powód godził się na przesunięcie terminu gdyby pozwana wystąpiwszy o zaliczkę do (...) i jej nie otrzymała.

Brak zaznaczenia w akcie notarialnym, że spłata po terminie zrodzi obowiązek zapłaty odsetek nie może oznaczać, że pozwany tych odsetek się zrzekł. Należy zakładać, że strony dokonując podziału majątku działały rozsądnie i wobec stanowczego stanowiska powoda w tym zakresie, braku zapisu o odsetkach, który może wypełnić norma ustawowa zacytowana we wstępie rozważań, nie można absolutnie poczytywać za wyrażoną w sposób dorozumiany wolę rezygnacji powoda z dochodzenia ewentualnych odsetek, gdyż byłoby to niezrozumiałe dlaczego miałby tak na swoją niekorzyść uczynić.

Pismo (...) z 26 stycznia 2012 r. nie zmienia stanowiska sądu, albowiem nie wiadomo kiedy pozwana z zapytaniem wystąpiła, w szczególności aby było to przed dniem 16 grudnia 2011 r. Jak wynika jednak z odpowiedzi zapytanie musiało dotyczyć tego co odpowiedź, czyli zaliczki na poczet podziału majątku a więc pozwana z góry wiedziała, że odpowiedź nie może być pozytywna. W dniu 18 stycznia 2012 r. powód uzyskał już klauzulę wykonalności dla przedmiotowego aktu notarialnego i pismo to pozwana załączyła do swego zażalenia z dnia 27 stycznia 2012 r. (k. 37 akt Co 7379/11). Nie ma w nim podanej daty zapytania pozwanej.

Tak więc Sąd Okręgowy podzielił stanowisko powoda, że pozwana zapłaciła należność po terminie.

Jak wynika z zeznań obu stron i ich pośredników H. H. (1) i H. N. (2) tak termin zapłaty jak i jej wysokość były przedmiotem negocjacji między stronami Pod koniec rozmów powód domagał się zapłaty kwoty 2.300.000 EUR w terminie do końca grudnia . Pozwana deklarowała zapłatę w dłuższym terminie . Zaproponowała 2.150.000 EUR pokazując pismo (...) i deklarując spłatę do 16 grudnia 2011. Ostatecznie powód wyraził zgodę na kwotę 2.150.000 EUR, ale pod warunkiem że spłata nastąpi do dnia 16 grudnia 2011r. Jak zeznała pozwana, dokonała ona niezbędnych kalkulacji i stwierdziwszy że podoła takiej spłacie podpisała akt notarialny o treści jak załączony do pozwu.

Sąd nie dopatrzył się sprzeczności żądania pozwu z zasadami współżycia społecznego. Jak wynika z zeznań powoda, zgodził się on na obniżenie swych roszczeń z tytułu spłaty o kwotę 150.000 EUR, a więc pozwana wygrała w negocjacjach kwotę 150.000 EUR. Powód zgodził się zadowolić taką spłatą tylko dlatego, że spłata miała nastąpić

wcześniej. Pozwana zapłaciwszy po terminie przyrzeczoną kwotę, straciła co prawda kwotę dochodzonych pozwem odsetek ale nadal jej „zysk" to kwota rzędu 100.000 EUR.

Sąd nie znalazł więc podstaw do podzielenia stanowiska pełnomocnika pozwanej, że gdyby pozwana rozumiała treść zapisu umowy tak jak w tej chwili interpretuje ją powód , to nie zawarłaby jej.

Odsetki z art. 481 k.c. to wynagrodzenie za przedłużone i pozbawione podstaw prawnych korzystanie z cudzego kapitału. Pozwana nie kwestionowała wysokości wyliczonych składających się na kwotę dochodzoną pozwem odsetek od kwot i dat podanych w uzasadnieniu pozwu. Kwota odsetek w ocenie sądu została wyliczona poprawnie pod względem merytorycznym jak i rachunkowym.

Mając na względzie treść art. 482 § 1 k.c. sąd zasądził zgodnie z żądaniem pozwu odsetki od zasądzonej kwoty od dnia wniesienia pozwu tj. od dnia 2 lipca 2012. O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana R. F..

Pozwana zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. naruszenie art. 65 § 2 k.c. w związku z § 1 tego artykułu, poprzez przyjęcie, że literalne brzmienie umowy w formie aktu notarialnego, załączonej do pozwu oddaje ustalenia stron towarzyszące jej podpisaniu, i że tak jak zapisano w umowie pozwana miała zapłacić powodowi drugą ratę do dnia 16 grudnia 2011 roku. Przesunięcie terminu mogło nastąpić tylko wtedy gdyby nie dostała zaliczki z (...). W umowie nie zapisano o jaką zaliczkę miało chodzić, ale skoro jako gwarancje spłaty pozwana okazywała pismo (...) z dnia 6 października 2010, należy zakładać, że stronom chodziło właśnie o zaliczkę, o jakiej mowa w tym piśmie, gdy tymczasem zamiarem pozwanej było zapłacenie drugiej raty w terminie do dnia 16 grudnia 2011 roku, tylko w sytuacji gdyby uzyskała dodatkową zaliczkę z (...) na dokonanie spłaty powoda, z tytułu podziału majątku wspólnego i na to powód się godził.

2. naruszenie art. 481 § 1 i 2 k.c., poprzez przyjęcie, że powodowi należały się odsetki za okres od dnia 16.12.2011 roku do dnia 29.03.2012 roku , i że przy zawieraniu umowy o podział majątku wspólnego, powód nie zrzekł się prawa do odsetek, za okres od dnia 16.12.2011 roku do dnia 31.03.2012 roku.

3. naruszenie art. 5 k.c., poprzez przyjęcie, że żądanie przez powoda odsetek za okres od dnia 16.12.2011 roku do dnia 31.03.2012 roku, nie jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem lub z zasadami współżycia społecznego.

4. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c., poprzez brak w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ustaleń i zważeń, dotyczących zarzutu pozwanej, że żądanie powoda jest sprzeczne z przepisem art. 5 k.c.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa,

2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za obie instancje według norm prawem przepisanych,

ewentualnie o

3. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w całości,

a ponadto

4. przeprowadzenie dowodu z dwóch zaświadczeń Banku (...) Oddział w G. z dnia 27.10.2011 roku i 28.10.2011 roku, na okoliczność, że w dniu 18.10.2011 roku pozwana spłaciła zaciągnięty przez nią i powoda kredyt, w łącznej wysokości

5 971 679,77 zł, zgodnie z postanowieniami paragrafu 2 litera c umowy o podział majątku wspólnego z dnia 6.10.2011 roku.

W uzasadnieniu apelacji pozwana zawarła rozwinięcie zarzutów stawianych zaskarżonemu orzeczeniu.

Strona pozwana stoi na stanowisku, że rozważania Sądu zostały dokonane nie na podstawie swobodnej oceny dowodów ale oceny dowolnej, i że przeprowadzone dowody jednoznacznie wykazują, że zamiarem pozwanej było zapłacenie drugiej raty w terminie do dnia 16 grudnia 2011 roku, tylko w sytuacji gdyby uzyskała dodatkową zaliczkę z (...) na dokonanie spłaty powoda, z tytułu podziału majątku wspólnego i na to powód się godził, a co za tym idzie w niniejszej sprawie, Sąd winien zastosować przepisy art. 65 § 1 i 2 k.c. i na ich podstawie oddalić powództwo w niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę przedstawione fakty i okoliczności przedstawione przez pozwaną.

Pozwana podkreśliła, że zapis w umowie powinien brzmieć: „w przypadku odmowy udzielenia zaliczki przez dom aukcyjny (...) z siedzibą w T., Kanada - na spłatę zobowiązań w stosunku do W. F., wynikających z umowy o podział majątku wspólnego do dnia 31 marca 2012 roku ".

Pozwana w dniu 6.10.2011 roku nie posiadała żadnych środków finansowych, które umożliwiałyby jej spłatę powoda, w kwotach wynikających z umowy zawartej w tym dniu poza ewentualnymi kwotami, możliwymi do uzyskania od (...), co potwierdzają zeznania świadków, cytowane przez pozwaną obszernie w apelacji. W trakcie całego postępowania prowadzonego przed Sądem I instancji, powód w żaden sposób nie zaprzeczył, że pozwana na dzień zawarcia umowy o podział majątku wspólnego, nie dysponowała żadnymi środkami finansowymi (oszczędnościami), z których mogłaby pokryć należności powoda, wynikające z tej umowy i pokryć bieżące koszty utrzymania fermy.

Strona pozwana stoi na stanowisku, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, jego prawidłowa ocena pozwala na jednoznaczne przyjęcie, że zgodną wolą stron umowy o podział majątku wspólnego, było uzależnienie spłaty drugiej raty w dniu 16.12.2011 roku od uzyskania przez pozwaną zaliczki od (...), przeznaczonej konkretnie na spłatę jej zobowiązań w stosunku do powoda, wynikających z powyższej umowy.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, jednoznacznie wynika, że wcześniejsze wersje umowy zawierały postanowienia dotyczące odsetek, w przypadku opóźnienia w terminach płatności rat i postanowienia te zostały wykreślone, w ostatecznej wersji umowy o podział majątku wspólnego.

Gdyby nawet Sąd nie podzielił twierdzeń pozwanej, zawartych w niniejszej apelacji co do naruszenia, w zaskarżonym wyroku przepisu art. 65 i art. 481 k.c., to zdaniem pozwanej powództwo w niniejszej sprawie winno być oddalone, na podstawie przepisu art. 5 k.c.

Stanowisko pozwanej, w przedmiocie naruszenia w niniejszej sprawie przez powoda przepisu art. 5 k.c., pełnomocnik pozwanej wyjaśnił w formie wystąpienia ustnego na pytanie Sądu, na pierwszej rozprawie w dniu 14.11.2012 roku. Jednakże wbrew przepisowi art. 328 § 2 k.p.c., Sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku, tak w jego ustaleniach jak i zważeniach, w żaden sposób nie ustosunkował się do powyższego zarzutu i jego uzasadnienia, co uniemożliwia ewentualną polemikę w niniejszej apelacji, z rozstrzygnięciem Sądu w tym zakresie (nie uwzględnienia tego zarzutu), co musi skutkować co najmniej uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Szczególne okoliczności, istniejące w niniejszej sprawie, uzasadniające zastosowanie przepisu art.5 k.c., wynikają z następujących faktów:

- w momencie podpisywania umowy o podział majątku wspólnego z dnia 6.10.2011 roku, pozwana zobowiązała się zapłacić powodowi najpóźniej do dnia 31.03.2012 r. olbrzymią kwotę w wysokości 2 150 000 EUR i powyższą kwotę, w tym terminie w całości powodowi zapłaciła, a więc w sposób należyty wywiązała się z tej części umowy ;

- w momencie podpisywania umowy o podział majątku wspólnego z dnia 6.10.2011 roku, pozwana zobowiązała się, że dokona spłaty wszystkich długów zabezpieczonych hipotekami, obciążającymi nabywaną przez nią

nieruchomość, a także innych zobowiązań wynikających z umów zawartych przez W. F. i R. F. w związku z działalnością prowadzoną przez nich pod nazwą Gospodarstwo (...) s.c. R. F., W. F." i wszystkie te zobowiązania spłaciła, wpłacając między innymi w dniu roku, kwotę 5 971 679,77 zł, z tytułu kredytów zaciągniętych w (...) SA z siedzibą w W., z dnia 30.04.2007 roku i 20.06.2007 roku ;

- pozwana tylko i wyłącznie w wyniku swoich zabiegów i starań, uzyskała powyższe środki finansowe, starając się należycie wypełnić przyjęte przez siebie zobowiązanie, w sytuacji gdy nie posiadała żadnych oszczędności a jedynie zapewnienie pomocy w spłacie tych zobowiązań, ze strony swoich córek, firmy Pana H. N. i przyrzeczenia udzielenia zaliczki ze strony (...);

- powód w wyniku opóźnienia ze spłatą przez pozwaną drugiej raty w kwocie 1 150 000 EUR, nie poniósł żadnej szkody a odsetek jak sam zeznał, dochodził tylko i wyłącznie „dla zasady";

- powód domagał się zasądzenia odsetek, na podstawie nie jasno sformułowaniu postanowień umowy o podział majątku wspólnego , w sytuacji gdy to na jego zlecenie notariusz przygotowywał wszelkie wcześniejsze projekty tej umowy .

Zdaniem strony pozwanej, wszelkie wskazane powyżej okoliczności, przemawiają, że zgodnie z jej zarzutem w niniejszej sprawie, winien mieć zastosowanie przepis art. 5 k.c.

Powód wniósł odpowiedź na apelację pozwanej.

W odpowiedzi na apelację powód wskazał, że przedstawione w apelacji twierdzenia, stanowiące jedynie polemikę, z prawidłowo poczynionymi przez Sąd I instancji ustaleniami, nie zasługują w żadnym razie na uwzględnienie. Postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie przeprowadzone zostało w sposób prawidłowy i kompletny.

Wnioskowane przez pozwaną dowody dołączone do apelacji nie mają żadnego i znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Stosunki majątkowe pomiędzy stronami i podmiotami trzecimi były rozległe, złożone oraz obejmowały różnego rodzaju składniki majątku i zobowiązania. Oprócz dwóch umów o podział majątku zawartych w październiku 2011 r. pozwana zawierała w okresie wcześniejszym różnego rodzaju umowy handlowe z podmiotami gospodarczymi.

Z uwagi na złożoność spraw i umów zawieranych przez strony, w tym również pozwaną, która nie była, jak stara się przedstawić „raczkującym" hodowcą, ale twardo stojącym na ziemi człowiekiem interesu, któremu nieobce są rozmowy i umowy handlowe, powód nie widział potrzeby przedstawiania wszystkich relacji handlowych pozwanej uznając również na obecnym etapie postępowania, że nie mają one żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

R. F. była doskonale zorientowana w sposobie prowadzenia fermy, albowiem osobiście i samodzielnie zawiadywała hodowlą w P. od początku 2011 r. uniemożliwiając powodowi wejście na teren nieruchomości.

Umowę pomiędzy stronami sporządzał notariusz - nie pozwana i nie powód. Notariusz jako prawnik, osoba zaufania publicznego, żeby wykluczyć możliwość domagania się odsetek za opóźnienie w płatności musiałby wyraźnie taki zapis umieścić w umowie. Skoro takiego zapisu nie ma, oznacza to, że zastosowanie znajdują przepisy kodeksu cywilnego - w tym art. 481 k.c.

Pozwana powołując się na art. 5 k.c. nie wskazała do naruszenia, której konkretnie zasady współżycia społecznego miało miejsce w niniejszej sprawie. Wbrew twierdzeniom apelacji nie uczyniono tego w sprzeciwie od wyroku nakazowego jak też i w stanowisku ustnym na rozprawie. Tym samym Sąd nie miał obowiązku szerszego rozważania możliwości zastosowania wskazanego przepisu.

Ponadto, z uwagi na wcześniejsze ustalenie przez Sądy, iż działania powoda zmierzające do realizacji przysługujących mu roszczeń tj. wyegzekwowania należnych kwot poprzez wszczęcie postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności, a następnie postępowania egzekucyjnego były zgodne z prawem, przesądziło iż opóźnienie z zapłacie

należności przez pozwaną była działaniem bezprawnym oraz wyłączyło możliwość powoływania przez pozwaną na art. 5 k.c.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej podlega oddaleniu, ponieważ jest bezzasadna (art. 385 k.p.c.). Sąd I instancji na podstawie przedstawionego przez strony materiału dowodowego w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w sprawie i chronologię wydarzeń istotnych dla rozstrzygnięcia. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne oraz wnioski Sądu Okręgowego i przyjmuje za własne, bez potrzeby ich powtarzania oraz ponownej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów.

Odnosząc się do zarzutów apelacji należy uznać, że brak jest podstaw do przyjęcia, iż Sąd Okręgowy naruszył art. 65 k.c.

Trzeba pamiętać, że przy wykładni oświadczeń woli złożonych w formie pisemnej podstawową rolę odgrywa dokument, w którym nadano określone brzmienie interpretowanym oświadczeniom woli. W procesie wykładni oświadczeń woli złożonych w formie pisemnej zasadnicze znaczenie należy zatem nadać językowym regułom znaczeniowym. Odwołanie się do reguł językowych - co należy podkreślić - ze względu na brzmienie art. 65 § 2 k.c., nie może jednak stanowić wyłącznej podstawy ustalenia sensu złożonych przez strony oświadczeń woli. W świetle art. 65 § 2 k.c. wykładnia umowy wymaga bowiem analizy zgodnego zamiaru stron i celu umowy, którą należy dokonywać z uwzględnieniem całego kontekstu oświadczeń badanych w aspekcie treści, jak i okoliczności, w których zostały one złożone. Sąd, kierując się wynikającymi z art. 65 k.c. dyrektywami wykładni umowy, powinien brać pod uwagę nie tylko postanowienia spornego fragmentu umowy, lecz również uwzględniać inne związane z nim postanowienia umowy, a nawet kontekst faktyczny, w którym projekt umowy sporządzono, jak również kontekst, w którym umowę zawierano (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2013 r., IV CSK 569/12).

Sąd okręgowy dokonał wykładni umowy z 6 października 2011 r. uwzględniając reguły wykładni językowej w połączeniu z szerokim kontekstem w jakim doszło do jej zawarcia, uwzględniając przy tym relacje rodzinne oraz handlowe. Nie uszło uwadze Sądu pierwszej instancji, że zawarcie umowy było poprzedzone rokowaniami z udziałem osób trzecich, a umowa została zawarta przed notariuszem. Sąd Okręgowy dokonał w tym zakresie wyczerpujących ustaleń faktycznych w oparciu treść dokumentów oraz prawidłowo ocenione zeznania świadków i stron. W tej sytuacji brak jest podstaw do zakwestionowania ustaleń Sądu Okręgowego, że zgodny zamiar stron i cel umowy znajdują odzwierciedlenie w jej literalnym brzmieniu.

W apelacji pozwana zaprezentowała własną wersję stanu faktycznego i oceny dowodów, która jest alternatywna do ustaleń Sądu I instancji. Pozwana kwestionuje ustalenia i wnioski wyciągnięte przez Sąd I instancji, ale powołane argumenty będące wyrazem subiektywnego przekonania o trafności własnych ocen, mają wyłącznie walor polemiczny.

Sąd Apelacyjny nie podziela zarzutu naruszenia art. 481 § 1 i 2 k.c. przez przyjęcie, że powodowi należały się odsetki i że przy zawieraniu umowy o podział majątku powód nie zrzekł się prawa do odsetek za okres od dnia 16 grudnia 2011 r. do 31 marca 2012 r.

W związku z tym należy podkreślić, że art.481 § 1 k.c. przyznaje wierzycielowi uprawnienie do żądania odsetek za opóźnienie niezależnie od woli stron wyrażonej w umowie. Skorzystanie z tego uprawnienia zależy jednak wyłącznie od woli wierzyciela. Nic zatem nie stoi na przeszkodzie, żeby wierzyciel z zrzekł się tego uprawnienia jeszcze przed powstaniem opóźnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2006 r., V CSK 299/06, OSNC 2007/9/143, Biul.SN 2007/2/13, M.Prawn. 2007/22/1256, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007 r. V CSK 445/06).

Sąd Okręgowy prawidłowo jednak przyjął, powód prawa do odsetek się nie zrzekł. Powołany w apelacji argument, że wcześniejsze wersje umowy zawierały postanowienia dotyczące odsetek, a wersja ostateczna takiego postanowienia nie zawiera jest chybiony.

Istnienie wcześniejszych wersji umowy potwierdza tylko, że uzgodnienia zawarte w wersji ostatecznej są wynikiem starannych przemyśleń stron. Brak w umowie zapisu o odsetkach nie ma jednak wpływu na ocenę żądania ich zapłaty, ponieważ odsetki za opóźnienie należą się wierzycielowi z mocy prawa. Brak takiego zapisu nie ma zatem istotnego znaczenia. Trafnie zatem przyjął Sąd Okręgowy, że braku zapisu o odsetkach nie można poczytywać za wyrażoną przez powoda wolę rezygnacji z ich dochodzenia.

Sąd I instancji nie naruszył art. 5 k.c. przez przyjęcie, że żądanie odsetek nie jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem lub z zasadami współżycia społecznego.

W związku z tym zarzutem należy przypomnieć, że art. 5 k.c. ma charakter wyjątkowy. Istotą prawa cywilnego jest strzeżenie praw podmiotowych, a zatem wszelkie rozstrzygnięcia prowadzące do redukcji bądź unicestwienia tych praw wymagają z jednej strony ostrożności, a z drugiej bardzo wnikliwego rozważenia wszystkich aspektów rozpoznawanego wypadku. Zasady współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. są bowiem pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki jej rozstrzygnięcia w wyjątkowych sytuacjach, które przepis ten ma na względzie. Dlatego dla zastosowania art. 5 k.c. konieczna jest ocena całokształtu szczególnych okoliczności danego wypadku w ścisłym powiązaniu nadużycia prawa z konkretnym stanem faktycznym. Co więcej, przepis art. 5 k.c., jako przepis o charakterze materialnoprawnym nie może ze swej natury być sprzeczny z gwarantowanym konstytucyjnie prawem do sądu, rozumianym jako prawo dostępu do sądu, prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności oraz prawo do wyroku sądowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1994 r., II CRN 127/94, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 290/09).

Instytucja nadużycia prawa podmiotowego może zatem mieć zastosowanie tylko w sytuacjach wyjątkowych. W przeciwnym razie będzie bowiem prowadzić do zniweczenia prawa do sądu.

Trafny jest zarzut powoda, że pozwana nie wskazała do naruszenia, której konkretnie zasady współżycia społecznego dopuścił się powód domagając się odsetek za opóźnienie przewidzianych w art. 481 k.c. Pozwana w apelacji wskazuje, na szereg okoliczności mających uzasadniać zastosowanie art. 5 k.c., ale powołane okoliczności nie przekonują ani o wyjątkowości sytuacji stron, ani tym bardziej o tym, że powód korzysta z prawa domagania się odsetek za opóźnienie w sposób sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współżycia społecznego. Uwzględnienie któregokolwiek z argumentów podnoszonych przez pozwaną prowadziłoby tym samym do nieuzasadnionego zakwestionowania istoty prawa wynikającego z art. 481 k.c. tj. prawa wierzyciela do odsetek, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Nie jest trafny zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak uzasadnienia dotyczącego zarzutu pozwanej, że żądanie powoda jest sprzeczne z art. 5 k.c. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku (str. 13: k. 379) wskazał bowiem, że nie dopatrzył się sprzeczności żądania pozwu z zasadami współżycia społecznego i wyjaśnił dlaczego. Powyższe stwierdzenie jest wyrazem negatywnej oceny żądania pozwanej, które Sąd Apelacyjny podzielił.

Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia wniosku pozwanej o przeprowadzenie dowodu z dołączonych do apelacji (k. 395, 396) zaświadczeń Banku (...) Oddział w G. z 27 października 2011 r. i 28 października 2011 r. na okoliczność, że w dniu 18 października 2011 r. pozwana spłaciła zaciągnięty przez nią i powoda kredyt. Powyższe dowody pozwana mogła bowiem powołać jeszcze w postępowaniu przed Sądem I instancji. Ponadto pozwana nie wykazała, że potrzeba ich powołania pojawiła się później. Tym samym ziściły się przesłanki pominięcia wskazanych dowodów i faktów, które mają one wykazać, wskazane w art. 381 k.p.c.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok jest trafny oraz zgodny z prawem i na podstawie art. 385 k.c. apelację oddalił.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. ustalając koszty zastępstwa procesowego powoda w stawce minimalnej określonej w § 6 ust. 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity: Dz.U. poz. 461 z 2013 r.).

SSA Iwona Wiszniewska	SSA Eugeniusz Skotarczak	SSO del. Wojciech Machnicki